

Tajemství řeckého ohně

Záhadný řecký oheň, jehož podstatu dodnes přesně neznáme, byl tajnou zbraní východořímských císařů. Údajně jej vynalezl jistý Syřan jménem Callinicus v 7. století n. l., není však vyloučeno, že původ je starší. Řecký oheň byl vrhán na nepřátelské lodi pomocí zařízení nazývaného siphon, o němž víme stejně málo, jako o řeckém ohni.

Podstatou řeckého ohně byla dost možná hypergolická (samovzněcující) směs, vodou nehasitelná, naopak někdy se píše o vznícení právě v kontaktu s vodou. Její použití vyvolávalo paniku a hrůzu, nenápadná loď vezoucí smrtonosný náklad nepůsobila zpočátku nijak nebezpečně. Nepřátelé Byzantinců neměli proti řeckému ohni obranu, hořící námořníci se marně vrhali do vody a umírali způsobem hodným některých večerních televizních programů. Podle arabských i řeckých pramenů předčil řecký oheň svou ničivostí všechny ostatní zápalné zbraně. Demoralizující účinek takového vedení války byl srovnatelný

s dnešním napalmovým útokem i jadernými zbraněmi. Složení patří do říše legend, zápalná látka se pravděpodobně skládala z ropných frakcí, smůly, síry, pryskyřice, asfaltu, vápna a určitých „tajných přísad“. Přesné složení ovšem není známo. Udrželo se v tajnosti po

neuvěřitelně dlouhou dobu. Existují samozřejmě teorie pojednávající o složení zápalné látky, pro ně bychom museli do literatury zabývajících se dějinami alchymie a chemie, popř. přímo tímto tématem (J. R. Partington: A History of the Greek Fire and Gunpowder – Historie řeckého ohně a střelného prachu). I obrana pomocí řeckého ohně přispěla k prodloužení existence Východořímské říše.

Při zběžném pátrání po poznámkách k tématu jsem na Internetu narazil na diskusi několika nadšenců, kteří si dopisují o řeckém ohni. Jen pro zajímavost jsem přeložil několik citátů:

- *Ahoj všichni, další opravdu hloupá otázka pro přítomné fórum, kterou mám v průběhu četby o Vikingách a jejich útocích na Byzantium, narazil jsem na několik zmínek o zbraní známé jako řecký oheň. Mám před sebou popis, že to byla směs nehasšeného vápna, ropy a síry, která vybuchla plamenem, když se dostala do kontaktu s vodou. (The Dark Ages, Thames & Hudson). Další autor pouze říká, že to byla "pravděpodobně surová ropa vystřikovaná pod tlakem a vznícená".*
- *Napadá mě, že to by bylo možné používat tento princip pro vrhání řeckého ohně - vložit nějaký benzín a trochu lepkavé látky do trubky, zapečetit u jednoho konce a zažehnout to jako „Molotovův koktejl“. Expandující plyny by vycházely otevřeným koncem a hořící lepkavý obsah podobný napalmu by tak vyrazil ven. Nejúčinnější jako zbraň, nejneúčinnější pro cokoli jiného.*
- *Ze strany 195 The Story of Alchemy and Early Chemistry od Johna Maxsona. Následující popis je připisován Juliu Afrikanovi (3. stol. n. l.): „Příprava je následující: přírodní sirná sůl z hor, pyrit ve stejném poměru. Smíchej na černou kaši*

s alkoholem z moruše a živicí (asfaltem) ze Zakynthu, opatrně přidej nehašené vápno, rozetři. Chraň svoji tvář, protože látka může snadno chytit. Zavři ji do měděné schránky s víkem a nevystavuj slunci. Když chceš použít oheň proti zbraním nepřítele, tajně je v noci potři touto látkou. Když vyjde slunce, vše vzplane.“

- *Nejstarší záznam pochází z roku 678, nejnápadnější z roku 941 (poslední z 10 000 člunů v námořní bitvě proti ruskému princovi Igorovi). Popisuje složky, uvádí, že látka se mohla vznítit nárazem nebo stykem s vodou a naznačuje, že nejpravděpodobnější komponenty byly: dehet a/nebo borová smůla, síra, ropa a ledek. Dennis a někdo, kdo si říká Wayne, nabízejí recept, uvedený v *The Complete Encyclopedia of Armour and Weapons (Tarassuk a Blair)*: jedna třetina nehašeného vápna, třetina ropy, šestina síry a šestina ledku. Vápno způsobí vzplanutí v kontaktu s vodou a bylo použito Byzantinci v námořních bitvách. Nedoporučujeme zkoušet to podomácku.*

Použito:

materiálů z archivu autora,

http://www.greece.org/Romiosini/greek_fire.html

Ing. Josef Gruber

Publikováno ve Zpravodaji SPŠ strojnické, Plzeň v listopadu 2000.